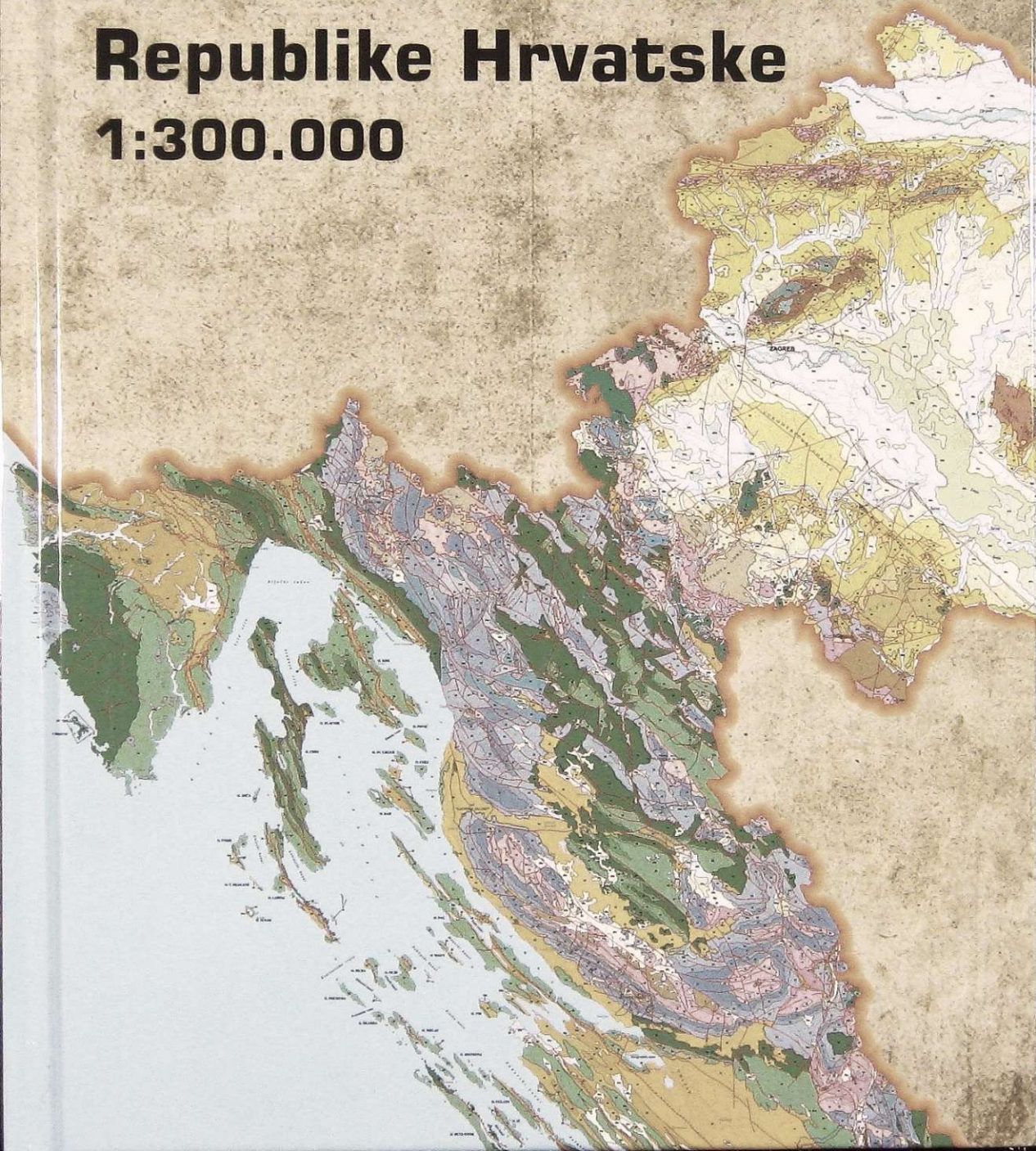

HRVATSKI GEOLOŠKI INSTITUT

Tumač Geološke karte Republike Hrvatske 1:300.000

HRVATSKI GEOLOŠKI INSTITUT

**Tumač Geološke karte
Republike Hrvatske
1:300.000**

Zagreb, 2009

1. UVOD

Josip Halamić

Geološka karta Republike Hrvatske 1:300.000 prva je pregledna cjelovita geološka karta države Hrvatske na kojoj je prikazana geološka građa i povijest stvaranja terena od prekambrija do kvartara, kroz vremensko razdoblje od preko 600 milijuna godina.

Poznavanje geološke građe je od izuzetnog značaja za svaku državu, jer o njoj ovise mnogi čimbenici od važnosti za život njezinih građana, gospodarstvo i okoliš. Tako bogatstvo ili siromaštvo mineralnim sirovinama neposredno ovisi o geološkoj građi, odnosno o procesima koji su vezani za geološku evoluciju određenog prostora; tip i vrsta stijena uvjetuju zalihe pitkih voda, što je od strateškog značaja za vodoopskrbu svake države; stijenska podloga uz klimatske faktore uvjetuje tip tla koji se na njoj razvija, a koji je od izuzetne važnosti za proizvodnju hrane; reljefne karakteristike su također uvjetovane geološkom podlogom i omogućavaju iskorištavanje energije vode za proizvodnju električne energije. Ovakvih primjera ima mnogo.

Neposredno pod našim nogama nalazimo mozaik različitih vrsta stijena (metamornih, magmatskih i sedimentnih), koje su nastale u različitim okolišima i geološkim razdobljima, a u današnji su međusobni položaj dovedene djelovanjem endogenih i egzogenih sila kroz mnoge tisuće i milijune godina. U tim stijenama se nalaze geološki zapisi o okolišu i vremenskom slijedu njihovog nastanka koje su geolozi na temelju mineralnog sastava, fosila, struktura i tekstura stijene te tektonsko-strukturnih elemenata u stanju odgonetnuti, interpretirati i grafički prikazati. Tako je to bogatstvo geološke raznovrsnosti, koje je uvjetovano taložnim okolišima, tektonskim pokretima, vulkanskom aktivnošću i erozijom kroz milijune godina, prikazano i na ovoj geološkoj karti.

Na temelju geološke građe Hrvatskog ozemlja mogu se razlikovati dva prostora – panonski na sjeveru i dinaridsko–primorski u zapadnom i južnom dijelu. Panonski dio izgrađen je pretežito od magmatskih, klastičnih i metamornih stijena prekambrijske, paleozojske i kenozojske starosti, te podređeno od vapnenaca i dolomita. Radi takve geološke građe ovaj prostor ima dobro razvijenu mrežu vodotoka i blaži reljef. Dinaridsko–primorski prostor izgrađen je pretežito od karbonatnih stijena mezozojske starosti, pa to područje obiluje raznovrsnim krškim fenomenima kao što su škrape, ponikve, doline, polja, jame i špi-lje, pri čemu su mnogi od tih lokalnih naziva ušli i u svjetsku geološku terminologiju.

Geološka karta 1:300.000 izrađena je na temelju 74 lista Osnovne geološke karte 1:100.000 područja Republike Hrvatske, u čijoj je izradbi sudjelovalo sedamdesetak kartirajućih geologa, najvećim dijelom iz Instituta za geološka istraživanja (današnjeg Hrvatskog geološkog instituta), a manjim dijelom s Prirodoslovno-matematičkog i Rudarsko-geo-